

Een moestuin op de speelplaats

Kleuterscholen nr. 2 in Schaarbeek & Arc-en-ciel in Vorst

Het volstond voor deze twee scholen om enkele vierkante meter op de speelplaats bij elkaar te zoeken om een moestuin, fruitbomen en een stuk met aromatische kruiden aan te leggen.

Een tuin bewerken is een multifunctionele pedagogische bezigheid en gaat over de ontdekking van duurzame voeding, het volgen van het weer en zelfs de ontwikkeling van de motoriek, de zelfstandigheid, de creativiteit, ...

Kleuterschool nr. 2 in Schaarbeek wilde nog verder gaan dan enkel hun lopende « groene » projecten (fruitbomen planten, een natuurhoekje aanleggen, ...). De projectoproep voor “duurzame voeding” heeft hen daartoe de mogelijkheid gegeven.

« Van de aarde tot op het bord » is een gevarieerd programma dat de hele school erbij betreft. In elke klas laten leerlingen zaadjes ontkiemen in een minituin. De kiemplantjes worden dan door de jonge tuiniers overgeplant naar een moestuin op de speelplaats. Na de oogst worden de groenten door de leerlingen bereid en vervolgens met smaak in de school en thuis opgegeten. De betrokkenheid van de kinderen wordt geïllustreerd in receptenboekjes en een album over al hun activiteiten.

In Vorst heeft de school Arc-en-ciel van haar speelplaats een moestuin gemaakt : de zandbak werd leeggemaakt en opnieuw gevuld met aarde waarin onder andere aardappelen werden geplant; op een ongebruikt stuk grond werden fruitbomen geplant, ergens anders een kruidenspiraal; er werden waterleidingen voorzien voor de regentonnen (met de bedoeling om op een makkelijke en duurzame manier de planten water te geven) en er werd een compostsite aangelegd (net als in Schaarbeek). Het spreekt voor zich dat de leerlingen het hele jaar lang de handen meer dan vol hadden !

Resultaat : de twee scholen hebben perfect duurzame structuren ontwikkeld en hebben de moestuincultuur volledig in hun instellingen opgenomen, met alle educatieve voordelen die ermee gepaard gaan (kennis van de natuur, waardering van het werk, discipline, geduld, respect voor het milieu...). Enkele vierkante meter volstaan voor een volledige burgeropvoeding!

Eerste oogst van het jaar op de school Arc-en-ciel : kleurrijke radijsjes !

CONTEXT

Beide scholen hebben deze projecten gelanceerd in het kader van hun tweede jaar van deelname aan « Jardin des couleurs » van de vzw Le début des Haricots.

OM EEN IDEE TE GEVEN VAN DE METHODE ...

Om hun moestuinen volgens de regels van de kunst aan te leggen, werden de twee scholen bijgestaan door de vzw Le début des haricots. Daarna had elke school haar eigen trucjes...

KLEUTERSCHOOL NR 2

De school heeft **fruitbomen** geplant die ze ontving tijdens een bezoek aan de serres van Schaarbeek. Een medewerker van de serres heeft de school het hele jaar lang begeleid (bij het zaaien, het composteren, ...).

De **moestuin** werd op de speelplaats aangelegd (op twee stukken van een vierkante meter) met de hulp van de groendienst van de gemeente Schaarbeek. En in elke klas is er een minituin om zaadjes te laten ontkiemen (kolen, tomaten, pompoenen...). Op die manier komen de kinderen **dagelijks in contact** met hun planten, wat hun betrokkenheid versterkt. Er werd zelfs een kleine wedstrijd georganiseerd voor de klas met de beste tuin!

Later op het jaar werden er tegels op de speelplaats verwijderd om nog vier vierkanten moestuinen in volle grond aan te leggen. De teelt en de oogst worden beurtelings door de verschillende klassen gedaan. Elke vrijdagmiddag wordt de culinaire workshop in de uitgeruste keuken georganiseerd. De leerlingen gaan er om de beurt en volgens hun smaak naartoe.

De aankoop van materiaal voor de keuken (keukengerei), voor de tuin (gereedschap, aarde, potten, ...) en voor de klas (spelletjes over voeding, documentatie...) heeft de school ongeveer 900 EUR gekost.

Naast de workshops « Jardin des couleurs » heeft de school ook deelgenomen aan de animatieactiviteiten van de vzw Zonnebloem en van de vzw GoodPlanet en heeft ze documentatie gehaald bij Réseau IDée.

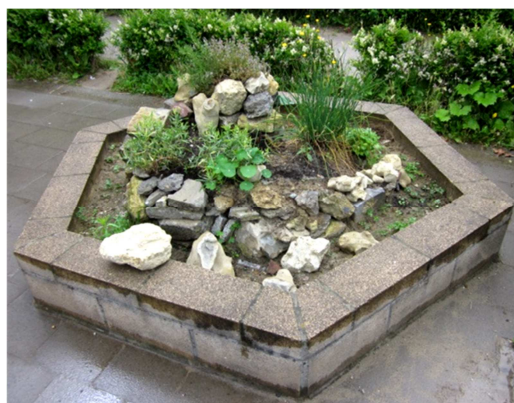
In Schaarbeek zijn er kleutertjes die planten terwijl er anderen koken.

Realisaties van de kleuterschool nr. 2 in Schaarbeek

- Ter plaatse opgestelde recepten.
- Receptenboekjes voor de klassen en voor de schoolkeuken.
- Een kalender voor het planten.
- Album met een verslag over het planten.
- Illustraties met foto's van de beplantingen.
- Stillevens.

SCHOOL ARC-EN-CIEL

Een oude zandbak werd makkelijk in een moestuin veranderd. Men installeerde nog twee andere bovengrondse moestuinen in bakken uit grootwarenhuizen (kostprijs: ongeveer 1000 EUR om tien bakken te maken: paletten, verhoogelementen, vijzen, nieten, geotextiel, aarde, zaden, ...). Onder de nabije waterleidingen werden regenwatercollectors geplaatst (kostprijs: 185 EUR) voor een zuinige irrigatie van de percelen. De kruidenspiraal heeft ongeveer 115 EUR gekost en het gereedschap 615 EUR.

In Vorst wordt elke ongebruikte plaats in gebruik genomen. Een kleine onbelangrijke constructie is een prachtige kruidenspiraal geworden.

Om de beschikbare rijkdommen nuttig aan te wenden en het afval te verminderen, heeft elke school compostbakken en afvalsorteerbakken geïnstalleerd. De kinderen gooien zelf het organische afval op de compost en mengen het geregeld. Door meerdere bakken te gebruiken kan de compost makkelijker en over een langere periode gebruikt worden.

Installaties van de school Arc-en-ciel

- Twee moestuinen.
- Twee regenwatercollectors.
- Een kruidenspiraal.
- Een kleine boomgaard.
- Een compostsite.

BALANS

In beide gevallen zijn de kinderen geïnteresseerd in de moestuinpercelen. Ze dragen er zorg voor en vanaf het eerste jaar al konden zowel groenten (aardappelen, sla, radijzen, snij- en andere bonen, erwten, komkommerkruid...), als kruiden (basilicum, tijm, oregano, bieslook...) worden geoogst.

Kleuterschool nr. 2 van Schaarbeek heeft haar oogsten zo snel mogelijk bereid en zelfs enkele moeders bij het project betrokken: ze zijn bijvoorbeeld naar school gekomen om met de kinderen couscous te maken.

Alle leerlingen werden erbij betrokken. De leerkrachten hebben de leerlingen ertoe bewogen om eenvoudige gebaren te stellen, gebaseerd op observatie en actie, om hen te sensibiliseren voor het leefmilieu en voeding.

ENKELE TIPS OM HETZELFDE TE DOEN

- Enkele vierkante meter volstaan voor een kleine tuin.
- Denk bij de keuze van de planten en zaden aan de schoolvakanties. De kans bestaat dat de kinderen gedemotiveerd worden als de oogst net in de vakantie valt.
- Concentreer de activiteiten rond kleine handelingen en wissel af tijdens discussies en animatieactiviteiten.

Je moet niet groot zijn om groene vingers te hebben (kleuterschool nr. 2)

HET VERVOLG

In Schaarbeek wenst men van de goed uitgeruste keuken gebruik te maken om zich meer open te stellen en bijvoorbeeld in de buitenlucht vieruurtjes te organiseren waaraan de families (afkomstig van verschillende culturen) kunnen deelnemen. Het team van opvoeders is inmiddels al goed vertrouwd met duurzame voeding en is er hard van overtuigd om in die zin verder te gaan.

In Vorst concentreren ze zich voortaan op fruitbomen (budget : 300 EUR), als laatste onderdeel van het project. De kinderen denken er al aan om een wingerd te planten en zo een groene pergola te maken om wat schaduw te hebben als het mooi weer is.

*Laatste oogst van het jaar : de erwtjes.
Geduld en precisie zijn vereist om ze te doppen.*

DE ANEKDOTE

In Schaarbeek hebben de leerlingen "home made" aardbeienjam gemaakt om samen met een aardbeienplant af te geven op Moederdag. Zoveel beter dan een halsketting van pasta!

PROJECTBEHEERDERS

- École maternelle autonome nr. 2, Quinauxstraat 32, 1030 Schaarbeek
- Projectverantwoordelijke : Joëlle Van Langendijk (Directrice)
- Contact : 02 216 01 81
- &
- École Arc-en-ciel, Globelaan, 40, 1190 Vorst
- Projectverantwoordelijke : Gaëlle Aelvoet (Leerkracht)
- Contact : 02 347 06 99, aecforest@gmail.be